El Konulan Bankada Hissedar Zararı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	20.05.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/16859	Anayasa 35, 3095 s. K. 4, 6216 s. K. 50

ÖZET

BDDK'nın 2000'de TMSF'ye devrettiği bankanın devir ve satış işlemleri yargıca iptal edildi. Hissedara tam yargı davasında yalnız 2.393,62 TL ve başvuru tarihinden yasal faiz verildi. AYM, enflasyon kaybının aşırı külfet yarattığını belirterek mülkiyet hakkı ihlali ve yeniden yargılama kararı verdi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/el-konulan-banka-hissedar-tazminati-enflasyon-aym-2021-16859/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM — KARAR

Başvuru Numarası: 2021/16859 — Karar Tarihi: 20/5/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, bir bankaya elkoyma sürecinde verilen iptale ilişkin yargı kararı sonrası hissedarların zararının tazminine ilişkin alacağın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Olayın Arka Planı

2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) 6/12/2000 tarihinde, mevcut zararın öz kaynakları aştığı gerekçesiyle Demirbank T.A.Ş.nin (Banka) temettü hariç ortaklık hakları ile yönetiminin ve denetiminin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF) devredilmesine karar vermiştir (başvuru konusu olaya ilişkin ayrıntılı arka plan bilgisi için bkz. B. No: 2017/26283, 15/1/2020, §§ 11, 14; B. No: 2020/6515, 18/4/2024, §§ 2, 4).

B. Başvurucunun Açtığı İlk Davanın Süreci

3. Bankada hissedar olan başvurucu, hisse senedi bedellerinin tazmini yönündeki talebinin BDDK tarafından zımnen reddedilmesi üzerine BDDK aleyhine Danıştay Onuncu Dairesinde (Daire) tam yargı davası açmıştır. Daire 25/6/2003 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Başvurucunun temyiz ettiği karar Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) tarafından 21/10/2004 tarihinde bozulmuştur.

4. Bozma kararı üzerine Danıştayda yeni kurulan daireler nedeniyle meydana gelen görev değişikliği sonrasında yargılamaya Danıştay Onüçüncü Dairesi devam etmiş ve 19/9/2005 tarihinde davanın görev yönünden reddine ve dava dosyasının Ankara İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir. Ankara 1. İdare Mahkemesi 30/12/2005 tarihinde davanın süre aşımı yönünden reddine hükmetmiştir. Karar, Danıştay Onüçüncü Dairesinin 26/6/2006 tarihli kararıyla onanmıştır.

C. Başvuruya Konu Tam Yargı Davası Süreci

5. Başvurucu; bu defa 14/12/2015 tarihinde, Bankanın devrine ilişkin BDDK kararının ve satışa hazırlık ile TMSF tarafından yapılan satış işleminin kesinleşmiş yargı kararlarıyla iptal edildiğini belirterek hissedarlık haklarının iade edilmesi ve zararlarının karşılanması istemiyle BDDK'ya başvurmuştur. Başvurucunun talebi reddedilmiş, ret işlemi başvurucunun açtığı dava sonucunda iptal edilmiştir. Bunun üzerine başvurucu, dava dilekçesinde belirtilen değere enflasyon katsayısı uygulanarak tespit edilen tazminatın dava tarihinden itibaren 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 4. maddesi uyarınca işleyecek faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle İstanbul 12. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) tam yargı davası açmıştır. Mahkeme davayı süresinde açılmadığı gerekçesiyle reddetmişse de istinaf kanun yolu incelemesi sonucunda mahkeme kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

6. Mahkeme 11/2/2021 tarihinde davanın kısmen kabulüyle davalı idareye başvuru tarihi olan 14/12/2015'ten itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte 2.393,62 TL'nin başvurucuya ödenmesine kesin olmak üzere karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; başvurucunun mülkiyet hakkı kapsamında sahip olduğu hisse senedinin değerinin değer artışı ve temettüsü ile sınırlı olduğunu, başvurucunun süre aşımı ile reddedilen iptal davasından çok sonra BDDK'ya başvurarak talepte bulunduğunu açıklamıştır. Davanın açıldığı tarihe kadar hisse senetlerinin en az enflasyon oranında değer kazandığı varsayımıyla belirlenen olası maddi zarardan BDDK'nın sorumlu tutulmasına olanak olmadığı sonucuna varmış, son olarak başvurucunun gerçek maddi zararını ancak BDDK'ya başvuru tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte isteyebileceğini belirtmiştir.

7. Nihai karar, başvurucu vekiline 4/4/2021 tarihinde tebliğ edilmiş; başvurucu 19/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; hissedarı olduğu Bankaya elkonulması kararının hukuka aykırı olduğunun kesinleşmiş yargı kararlarıyla tespit edildiğini, el konulan hisselerin bedelinin tazmini için açtığı davanın kabul edilmekle birlikte söz konusu tazminat tutarlarının aradan geçen on dokuz yıllık süre içinde enflasyon karşısında değer kaybına uğradığını belirterek mülkiyet, adil yargılanma ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ayrıca aleyhine hükmedilen vekâlet ücreti ile yargılama giderlerinden de yakınmıştır.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; konuya ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına değinilerek başvurucunun iddia ettiği zararın giderildiğine, yabancı para cinsinden ödeme tarihindeki kura veya yerleşik Danıştay içtihadına göre yasal faiz dışında başkaca bir ödeme yapılamayacağı belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyan dilekçesinde gerçek zararın mahkemelerce hükmedilen tazminatın çok üzerinde olduğunu, yapılan hesaplama yönteminin zararın bütünüyle giderilmemesine yol açtığını açıklamıştır.

11. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Anayasa Mahkemesi başvuru konusu ile aynı şikâyetleri incelediği 2017/26283 ve 2020/6515 numaralı başvurularda mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Anılan kararlarda başvurucuların kamu makamlarınca el konulmadan önce bankanın hisse senetlerine sahip olmaları sebebiyle hisse senetlerinin mülk teşkil ettiği belirtilmiştir. Diğer taraftan bankanın TMSF'ye devri ve sonrasında satışına ilişkin idari işlemlerin kesinleşmiş yargı kararlarıyla iptal edilmesi üzerine başvurucuların hisse senetlerinin geçersiz kılınması ile başvurucuların mülkiyet hakkına müdahale edildiği ifade edilmiştir. Hisse senetlerinin iade edilmesi veya bu senetlerin geçersiz kılınması nedeniyle uğradıkları zararın tazmini amacıyla açılan davalar sonucunda yapılan yargılamalar neticesinde başvuruculara tazminat ödenmesi yönündeki kararlar ile hisse senetlerinin devrine yol açan idari işlemlerin hukuka aykırı olduğunun açık bir biçimde tespit edilmesi nedeniyle başvurucuların mülkiyet haklarına yapılan müdahalenin kanuni bir dayanağının bulunmadığı değerlendirilmiştir. Yargı mercilerince başvurucular yararına bankaya el konulduğu günden bir gün önceki hisse senedi rayiç değeri üzerinden tazminat ödenmesine karar verilmesinin tek başına başvurucuların mağdur sıfatını ortadan kaldırmadığı ifade edilmiştir. Mahkemelerin bankaya el konulduğu tarihten bir gün önceki hisse senedi Türk lirası rayiç değerinin esas alınması gerektiği yönündeki tazminat hesabının ihlalin giderimini sağlamaya elverişli olduğuna ancak söz konusu tazminat tutarına idareye başvuru tarihinden itibaren kanuni faiz işletilmesiyle yetinildiğine dikkat çekilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre başvurucuların tazminat tutarlarının hesaplandığı 2000 yılının Aralık ayındaki 100 TL'nin dava konusu yapılan alacakların ödenebilmesi için icra edilebilir kararların verildiği tarihlerdeki karşılığına ve enflasyon oranlarına dikkat çekilmiştir. Sonuç olarak alacaklarının değer kaybına uğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklendiği, müdahalenin kamunun yararı ile başvurucuların mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil

dengeyi başvurucular aleyhine bozduğu belirtilerek başvurucuların mülkiyet haklarının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır (B. No: 2017/26283, §§ 57-59).

14. Mevcut başvuruda da söz konusu 2017/26283 ve 2020/6515 numaralı kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

16. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden başvurucunun aleyhine hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderleri hakkında bu aşamada inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

17. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılanma yapılması ile maddi ve manevi tazminat taleplerinde bulunmuştur.

18. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 12. İdare Mahkemesine (E.2020/217, K.2021/324) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona

erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 20/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.